

Ukázka:

10. Srpen 1968 a svět

Podporu okupovanému národu vyjadřovala západoevropská i východoevropská veřejnost. Oficiální politika jednotlivých států však byla opatrná. Zapříčinilo to podepsání Moskevských protokolů i počínání našich státních představitelů: „*O intervenci pořád dokola opakovali, že je to opravdu operace, která má stabilizovat a pacifikovat situaci v Československu, která se děje na žádost československé vlády.*“ Český národ cítil, že nás naši představitelé zradili: „*Opuštění jsme byli od těch, kteří nás měli teoreticky reprezentovat. Obyvatelstvo dalo jinak dostatečně najevo, že by o nějakou podporu, pomoc, nějaký protest velmi stálo.*“

Nejhmatalelnějším projevem podpory tak byly otevřené hranice západních států pro tisíce uprchlíků z Československa. Západní univerzity vypisovaly stipendia pro české a slovenské studenty. Vlády daly okamžitě příkaz udělovat českým občanům víza. Rakušané udělovali až 5 000 víz denně.

Na Rudém náměstí v Moskvě se 21. srpna chystala demonstrace, která chtěla vyjádřit podporu a solidaritu s Prahou. Sedm demonstrantů však nestačilo svoje transparenty ani rozvinout a už je sebrali. „*Hlavní pocit, který nás hnal na náměstí, byl stud. Stud z toho, jak celý národ podporuje invazi. (...) Postupně jsme skončili v psychiatrické léčebně jako duševně nemocní. Neexistuje doba, na kterou jste zavřený. Může to být navěky, jak se úřadům a lékařům, kteří vás "léčí", zachce. Cpou do vás léky. Šlo o těžké preparáty používané proti halucinacím a blouznění. Halucinace jsme přitom nikdo neměli, za halucinace označovali naše názory - blouznění reformismu. Sedíte tam, díváte se na lidi a říkáte si: Cpou do mě léky a jednoho rána mi možná ani nedojde, že už jsem se taky zbláznila. Nebo: Třeba si to tady odsedím, nakonec mě pustí na svobodu, ale už si to třeba vůbec neuvědomím. Z takových myšlenek se člověk nakonec může doopravdy zbláznit.*“

Vůdce krymských Tatarů Mustafa Džemilev, který byl tehdy ve vězení, začal držet hladovku a dostal další trest.

Básník Jevgenij Jevtušenko poslal Brežněvovi protestní telegram.

Několik sovětských novinářů odmítlo psát reportáže o radostném vítání vojáků v Československu. Ostatní, třebaže většina z nich sympatizovala s Pražským jarem, si netroufli postavit se proti režimu a psali tak, jak se to po nich chtělo. A protože chyběly fotografie, potvrzující radostné vítání intervenčních vojsk, používaly se fotografie z května 1945. Toho, že šeríky obvykle v Československu v horkém létě už dávno nekvetou, si všiml málokterý čtenář.

Hned ráno 21. srpna se dvě stě západoberlínských studentů shromáždilo před sovětským velvyslanectvím a bránilo velvyslanci Carapkinovi, aby odjel na schůzku s kancléřem Kiesingerem.

V Pobaltí se objevovaly nápisy a letáky. Dokonce i na některých schůzích komunistické strany padaly dotazy nebo se ozývaly protestní hlasy. V Lotyšsku v Rize se na jaře 1969 pokusil upálit student Ilja Rips.

Jan Kelus, slavný polský písničkář, Kornel Morawiecki, jeden z vůdců pozdější Solidarity a spousta dalších Poláků šířila letáky proti okupaci Československa, zkrátka vyjádření podpory ze strany Polska skutečně jen přšela. Na oslavě dožíněk na stadionu Desetiletí ve Varšavě se upálil účetní Ryszard Siwiec.

Rakouská komunistická strana se na základě intervence do Československa rozštěpila a vystoupilo z ní velké množství intelektuálů. Ovšem skončily také levicové iluze, nebo spíše iluze, které mělo levicové hnutí roku 1968 mezi studenty ve Francii a jinde. Zatímco my jsme se snažili rudou vlajku stáhnout, oni se ji snažili vztyčit. Invaze ale všechny jejich ideály zničila.

Pražské jaro mělo rozhodující vliv také na italskou komunistickou stranu. Italové, kteří podporovali Dubčekovy experimenty, invazi odsoudili oficiálně, ale nebyli úspěšní. Navíc proti tomu nemohli bojovat, protože cítili, že patří k mezinárodnímu komunistickému hnutí.

27. července na americkém ministerstvu zahraničí vzniklo 21 dokumentů pro případ sovětské intervence. Americký prezident v roce 1968 věděl již o tři dny dříve přímo z Moskvy, že dojde k intervenci. Amerického prezidenta a americké činitele však zajímala především situace ve Vietnamu. Československo byla pro ně vedlejší záležitost. To vystihl novinář Jan Petránek: „*Čecháčkové, Slováci, buďte rádi, že jste to přežili, že to nebylo jako u Dunaje, který byl zbarven krví, když přišla Budapešť roku 1956.*“

Dánsko žádalo o svolání Rady bezpečnosti OSN. Do New Yorku přiletěl 24. srpna československý ministr zahraničí Jiří Hájek. Při prvním hlasování o návrhu rezoluce, která měla odsoudit sovětskou invazi jako ohrožení míru v Evropě a ve světě a která byla popřením Charty

OSN, Sověti návrh vetovali a tři neutrální státy se zdržely. Československá strana pak už znovu jednání v Radě bezpečnosti nevyvolala a jednání skončilo. Po Moskevském protokolu z 26. srpna, kde byl závazek stáhnout tuto záležitost, si už československá strana další jednání nepřála.

Režimu se podařilo většinu událostí ze zahraničí ututlat. Zprávy o tom, co se dělo, pronikly do západních médií až s odstupem několika měsíců.

5) Fotografie ze srpna 1968

Popisky k fotografiím

1) Praha – tanky na nábřeží

(http://www.financninoviny.cz/tema/index_view.php?id=338283&id_seznam=560)

2) Praha – situace před Národním muzeem

(<http://humorous.bloguje.cz/0408archiv.php>)

3) Brno – ruští vojáci na korbě nákladáku Praga V3S, nejspíše ukradeném z autoparku Československé lidové armády.

(<http://aktualne.centrum.cz/domaci/spolecnost/foto.phtml?gid=7660&id=210669>)

4) Brno – ruský transportér na dnešní Benešově ulici před hotelem Grand

(<http://aktualne.centrum.cz/domaci/spolecnost/foto.phtml?id=210665&cid=614069>)

6) Praha – poničený vůz tramvaje, který měl zabránit průjezdu sovětských tanků

(http://zpravy.idnes.cz/ctenari-idnes-cz-fotili-srpen-68-do-redakce-prisly-stovky-snimku-psb-/domaci.asp?c=A080818_160735_domaci_lpo)

5), 7), 8) Praha – situace v ulicích

(<http://skoda1202.predseda.com/zajimavo5.htm>, <http://www.dejepis.com/index.php?page=000&kap=026&pod=3>)